इच्छाकामना गाउँपालिकाको कर्मचारीको आचारसंहिता, २०७४

इच्छाकामना गाउँपालिका कार्यपालिका,
कूरिनटार–४, चितवन

इच्छाकामना गाउँपालिकाका पदाधिकारी/कर्मचारीहरुका आचारसंहिता, २०७४

स्वीकृत मितिः २०७।।

<u>प्रस्तावना</u>

स्थानीय तहलाई थप जनमुखि, सेवामुखि, जनउत्तरदायी र पारदर्शी तुल्याई शुसासनको प्रत्याभूति दिलाउन तथा इच्छाकामना गाउँपालिकालाई विश्वासिलो शासन इकाईका रुपमा सुदृढीकरण गर्नका लागि समाजका विभिन्न वर्ग, धर्म, लिङ्ग, जातजातिका मौलिक संस्कृतिप्रति सम्मान र सहअस्तित्वको भावनाको विकास गरी प्रजातान्त्रिक मूल्य र मान्यता एवम्

स्थानीय तहमा व्यापक सहभागिता, प्रजातान्त्रिक आचरण र क्रियाकलापहरुलाई संस्थागत गर्न, प्रचलित कानुन, विकेन्द्रीकरणका मान्य सिद्धान्त तथा नीतिहरु, स्थानीय तह सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को भावना र प्रावधानहरुको इमान्दारी तथा निष्पक्षरुपमा प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न इच्छाकामना गाउँपालिकाको गाउँ सभा वा इच्छाकामना गाउँपालिकाको पदाधिकारी र कर्मचारीहरुको आचारसंहिता, २०७४ स्वीकृत गरी यसका आधारमा सदाचारयुक्त, स्वच्छ र नैतिक आचरणयुक्त जीवनचर्याका लागि हामी इच्छाकामना गाउँपालिकाको पदाधिकारी/कर्मचारीहरु/जनप्रतिनिधिहरु सदा प्रतिवद्ध रहनेछौँ ।

भाग – १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ
:

(१) यस अचारसहिताका नाम " इच्छाकामना गाउँपालिकाको कर्मचारीहरुको आचारसंहिता, २०७४" रहेको छ ।

(२) यसमा उल्लेखित आचारहरु " इच्छाकामना गाउँपालिकाको परिषदबाट पारित भएको मितिदेखि लाग हुनेछन् ।

२. परिभाषा :

विषय वा प्रसंगल अका अथ नलागेमा यस आचारसंहितामा,

(क) " इच्छाकामना गाउँपालिका" भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम गठित इच्छाकामना गाउँपालिकालाई जनाउनेछ ।

(ख) "आचारसंहिता" भन्नाले इच्छाकामना गाउँपालिकाको पदाधिकारी र कर्मचारीहरुका आचारसंहिता, २०७४ लाई जनाउनेछ ।

(ग) "विनियम" भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अन्तर्गत रही सम्बन्धित इच्छाकामना गाउँपालिकाबाट बनाई लागु गरिएका विनियमहरुलाई सम्झनुपर्छ ।

(घ) "नियम" भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ र स्थानीय निकाय (आर्थिक प्रशासन) नियमावली, २०५६ लाई सम्झनुपर्छ ।

(ङ) "अनुगमन समिति" भन्नाले यस आचारसंहिताको नियम (२४) अनुसार गठित अनुगमन समितिलाई सम्झनुपर्छ ।

(च) "कर्मचारी" भन्नाले जुनसुकै तवरबाट नियुक्त भइ जुनसुकै श्रोतबाट पारिश्रमिक प्राप्त गर्ने इच्छाकामना गाउँपालिकामा कार्यरत विभिन्न तह र श्रेणीका कर्मचारीहरु समेतलाइ सम्झनुपर्दछ ।

(छ) "ऐन", भन्नाल स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ लाइ सम्झनुपर्छ ।

(ज) "पदाधिकारी" भन्नाले इच्छाकामना गाउँपालिकाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, वडा अध्यक्ष, वडा सदस्य, मनोनित सदस्यहरु र इच्छाकामना गाउँपालिकाले आफ्नो कार्य सम्पादनका सिलसिलामा गठन गरेका जुनसुकै समिति वा उपसमिति वा सल्लाहकार समिति वा कार्यदलका सदस्यहरु समेतलाइ सम्झनुपर्दछ ।

(झ) "सभा" भन्नाले इच्छाकामना गाउँपालिकाको सभा लाइ वुझाउनेछ ।

(ञ) "कायपालिका" भन्नाले इच्छाकामना गाउँपालिका बोर्डलाइ वुझाउनेछ ।

ञ) “जनप्रतिनिधि” भन्नाल प्रचलित कानून अनुसार इच्छाकामना गाउँपालिका कार्यपालिका वा सभामा निवाचित वा मनोनित जनप्रतिनिधिहरु लाइ वुझाउनेछ ।

ट) “सचिव” भन्नाल इच्छाकामना गाउँपालिका,कार्यपालिकाको सचिव वा सचिवको काम गर्न तोकिएका पदाधिकारीलाइ सम्झनुपर्दछ ।

ठ) “सेवा प्रवाह“ भन्नाल इच्छाकामना गाउँपालिका पदाधिकारी र कर्मचारीले जनतालाइ पुऱ्याउने सेवा वा सुविधा सम्झनु पर्दछ ।

ड) “सेवा ग्राही” भन्नाले इच्छाकामना गाउँपालिका कार्यालयमा सेवा लिन आउनेहरुलाइ सम्झनु पर्दछ ।

भाग – २

पदाधिकारीका आचारहरु

३. पदाधिकारीहरुले गर्न हुने र नहुने सामान्य आचारहरुका सम्बन्धमाः जनप्रतिनिधि र पदाधिकारीहरुले देहायमा उल्लेखित आचारहरु पालन गर्नु पर्नेछ,

(१) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन मान्य सिद्धान्त विपरित सार्वजनिक वक्तव्य दिन नहुने,

स्थानीय तह सञ्चालन र विकन्द्रीकरणका सिद्धान्त तथा नीतिका विपरित हुन गरी स्थानीय तहको स्वायत्ततालाइ अनादर गर्ने, इच्छाकामना गाउँपालिकाका जनताप्रतिको उत्तरदायित्वलाइ अस्विकार गर्ने, इच्छाकामना गाउँपालिका र साझेदार संघ संस्थासंगको कानून बमोजिमका सम्बन्धमा खलल पर्ने जस्ता कुनै लेख, समाचार, भाषण, वक्तव्य प्रकाशन वा प्रशारण गर्नु वा गराउनु हुँदैन ।

तर यस कराले कुनै जनपतिनिधिलाइ उल्लेखित बिषयमा अनुसन्धानमुलक कुनै लेख रचना प्रकाशित गर्न रोक लगाएको मानिने छैन ।

(२) इच्छाकामना गाउँपालिकाका साधन श्रोतको दुरुपयोग गर्न नहुने : कानून बमाजिम आफूले पाउने पारिश्रमिक वा अन्य सेवा सुविधा वा भत्ता बाहेक इच्छाकामना गाउँपालिकाको साधन, श्रोत, नगद वा जिन्सी कुनै पनि प्रकारले मास्न, खान, वा दुरुपयोग गर्नु वा गराउनु हुँदैन ।

(३) ऐन, नियमले तोकेको जिम्मेवारीको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नु गराउनु पर्ने,

(क) इच्छाकामना गाउँपालिकाले कुनै कामका लागि जिम्मेवार भनी ताकिदिएका पदाधिकारीहरुले कानूनले तोकिए बमोजिमका पदाधिकारीहरुलाइ पूर्व जानकारी नदिई आफ्नो सेवा दिने स्थान छोडी अन्यत्र जान हुँदैन ।

(ख) पदाधिकारीहरुले प्रचलित कानूनमा तोकिएका भन्दा बढि समयका लागि आफ्नो कार्यक्षेत्र छोडनुपर्दा कानूनले तोके वमोजिमका जनपतिनिधि वा पदाधिकारीलाई आफ्नो पदको अख्तियारी नदिइ जानु हुदैन ।

(४) प्रचलित कानूनले दिएका अधिकार बाहेकका काम गरिदिन्छु भनी आश्वासन दिन नहुने,

(क) प्रचलित कानून अनुसार जनतालाइ आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्र रही छिटोछरिता प्रकृया वा साधनबाट सेवा वा सूचना प्रदान गर्न इन्कार गर्नु हुदैन ।

(ख) कानून बमाजिम गर्नुपर्ने काम गर्न वा सेवा दिनका लागि आनाकानी वा ढिलाई गर्ने, जानीजानी अनावश्यक झंझट थप्ने वा आफ्नो अधिकारक्षेत्र वाहिरको काम गरी गराइदिनेछु भनी आश्वासन वा भरोसा पर्ने कुनै काम गर्नु वा गराउनु हुँदैन ।

(ग) इच्छाकामना गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरुले ऐनले तोकिएका योजना तर्जुमा पकृयाको जानकारी नदिइ कुनै व्यक्ति, संस्था वा समुदायलाई इच्छाकामना गाउँपालिकाको योजना बाहेकका कुनै कार्यक्रम वा योजना स्वीकृत गरी वा गराइदिने आश्वासन दिनु हुँदैन ।

(घ) आफूले गर्न नमिल्ने वा नसकिने कुराको जानकारी सम्बन्धित व्यक्तिलाइ तत्काल दिनुपर्नेछ ।

(५) राजनीतिक आस्था एवम् सामाजिक भेदभावले बढावा पाउने आचारहरु गर्न नहुने,

(क) राजनैतिक आस्था वा विचारका आधारमा कार्यसमिति वा परिषदका सदस्यहरु वा कर्मचारीहरु वा सेवागाही तथा आम नागरिकहरुसंग तरोमरोको भावना राखी कुनै नीति निर्माण वा निर्णय गर्न गराउनु हुदैन ।

(ख) छुवाछुतलाई प्रश्रय दिने व्यवहार गर्नु हुँदैन र कुनै बिचार व्यक्त गर्दा जातीय वा धार्मिक भेदभाव जनाउने खालका उखान टुक्का वा कुनै जात वा धर्म वर्ण समुदायको स्वाभिमानमा धक्का लाग्ने वा आघात पुग्ने खालका शब्दहरुको प्रयोग गर्नु हुदैन ।

(ग) कसैलाई कुनैपनि जातजाति, धर्म, वर्ण, लिङ्ग आदिका आधारमा भेदभाव गर्नु हुँदैन तथा समुदायका कानुनी हकहित र मौलिक संस्कृतिप्रति बोली र व्यवहार दब तवरबाट सम्मान जाहेर गर्नु पर्दछ साथै उल्लेखित आधारमा कुनै एउटा वर्गको पक्षपोषण गर्नु हुँदैन ।

(घ) इच्छाकामना गाउँपालिका बाट निर्णय दिनुपर्ने विवादित विषयहरु, नियुक्ति वा सेवा सुविधा दिने वा लिने कुराहरुमा निष्पक्ष रुपबाट सरोकारवालाहरुको व्यापक सहभागिता र प्रतिनिधित्व गराएर मात्र निर्णय दिनुपर्नेछ ।

(६) कार्यजिम्मेवारी प्रदान गर्दा भेदभाव गर्न नहुने : पदाधिकारीहरुबीच महिला वा पुरुष, मनोनित वा निर्वाचित, जातजाति वा राजनीतिक आस्थाका आधारमा जिम्मेवारीको बाँडफाँड वा अधिकार वा सुबिधाको प्रयोग वा अन्य कुनै पनि नाममा भेदभाव गर्नु हुँदैन ।

तर महिला लगायत पिछडिएका वर्गहरुलाई बिशेष जिम्मेवारी र अवसर दिनका लागि उल्लेखित प्रावधानले रोक लगाएको मानिने छैन ।

(७) कसैको स्वाभिमान र अस्तित्वमा आँच आउने व्यवहार गर्न नहुने,

(क) जनप्रतिनिधि र पदाधिकारीहरुले सबैसंग शिष्ट र मर्यादित शब्दको प्रयोग गर्नुपर्नेछ र शालिन र स्वभाविक सामाजिक आचारहरु गर्नुपर्नेछ । जनतासंग हार्दिक, नम्र र आदरपूर्वक व्यवहार गर्नुपर्नेछ ।

(ख) पदाधिकारीहरुले कार्यसमितिका अन्य सदस्यहरु, गाउँसभा सदस्यहरु, इच्छाकामना गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुप्रति सम्मानजनक व्यवहार गर्ने, एकअर्काप्रति झुटा लाञ्छना नलगाउने, रिस राग द्वेष नराख्ने, शिष्ट भाषाको प्रयोग गर्नु पर्ने तथा एकअर्काको विषयमा अनावश्यक टिकाटिप्पणी गर्नु वा अतिसयोक्तिपूर्ण अभिव्यक्ति दिनु हुँदैन ।

(ग) जनप्रतिनिधिहरुले कुनै जनपतिनिधि, पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई इच्छाकामना गाउँपालिकाको बैठकमा कानूनमा तोकिएको तवरले कुनै कुरा वोल्नबाट रोक्नु वा सोको लागि दवाव वा निर्देशन दिनु वा दिन लगाउनु हुँदैन ।

(घ) पदाधिकारीहरुले संस्थागतरुपमा कुनै धारणा व्यक्त गर्दा इच्छाकामना गाउँपालिकाका, यसका निर्णयहरु, जनप्रतिनिधि/पदाधिकारीहरु तथा कर्मचारीहरुप्रति अनादर जनाउने भाषा वा अभिव्यक्ति दिनु वा दिन लगाउनु हुदैन ।

(ङ) पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुले एक अर्काको काम, पेशागत मर्यादा र कार्यगत स्वायत्तताको सम्मान गर्नु पर्नेछ ।

(च) जनप्रतिनिधि तथा पदाधिकारीहरुले एकअर्काको व्यक्तिगतरुपमा टिका टिप्पणी गर्नु हुँदैन ।

(छ) पदाधिकारीको कामसँग सम्बन्धित विषयमा देखापरेका प्रवृत्ति वा मुद्धाका बिषयमा स्वस्थरुपमा एक अर्काका कमि कमजोरी तथा सवल पक्षहरुलाइ औंल्याउनुपर्नेछ ।

(ज) पदाधिकारीहरुले एक अर्काका बिषयमा सकारात्मक तवरले छलफल गर्ने, सुझाव दिने, आलोचना तथा टिप्पणीहरु राख्नुपर्नेछ र एक अर्कालाइ पदीय काम गर्नमा सहयोग, उत्साह र प्रेरणा प्रदान गर्नुपर्नेछ ।

(८) विद्यमान सामाजिक मान्यता विरुद्धका आचारहरु गर्न नहुने,

(क) कार्यालय समय वा पदीय काम गर्दा मादक वा लागु पदार्थको सेवन गर्नु हुँदैन र तोकिएका स्थान वाहेक कार्यालय हाता भित्र तथा सार्वजनिक सभा, समारोह, बैठक, आदि स्थलहरुमा धुम्रपान गर्नु हुँदैन ।

(ख) अन्धविश्वास, अपसंस्कति, रुढीवाद जस्ता पुरातन एवम अबैज्ञानिक मान्यता तथा चालचलन र परम्पराका विरुद्धको सामाजिक रुपान्तरण प्रकृयामा सक्रिय सहभागिता जनाउनु पर्दछ ।

(ग) जनप्रतिनिधि तथा पदाधिकारीहरुले सार्वजनिक स्थल तथा खुला ठाऊँमा जुवा, तास, बाजि लगाउने, आदि जस्ता व्यवहारहरु गर्नु हुँदैन ।

(घ) जनप्रतिनिधि तथा पदाधिकारीहरुले काननत: मानव अधिकारको हनन ठहरिन, काननले वन्देज लगीएका तथा इच्छाकामना गाउँपालिकाका सँभाले आफ्नो क्षेत्रभित्र सामाजिक मर्यादा विपरितका भनि तोकेका विभिन्न जातजाति तथा समुदायमा पचलित कुरितिहरुले बढावा पाउने व्यवहार गर्नु हदैन ।

(ङ) विभिन्न जातजाति वा धर्म सम्प्रदायका प्रचलित सामाजिक संस्कारहरु जस्तै, विवाह, ब्रतबन्ध, पास्नी, जन्मोत्सव, भोज, आदिमा समूदायमा गलत प्रतिस्पर्धाको भावना ल्याउने खालका तडक भडक गर्नु हुँदन ।

(च) मध्यस्थकर्ताको हैसियतबाट कुन निर्णय गर्दा राजनितिक, सामाजिक, आर्थिक वा कुनै पनि आधारमा तेरोमेरो भन्ने पक्ष नलिई तटस्थ भुमिका निर्वाह गर्नुपर्दछ ।

(छ) लिङ्ग, उमेर, भाषा, धर्म, आर्थिक अवस्था आदिका आधारमा भेदभाव जनाउने गरी अरुका सामाजिक संस्कार वा वर्गिय हकहितका बिषयहरुमा नकारात्मक टिप्पणी गर्नु हुँदैन ।

(९) इच्छाकामना गाउँपालिका बाट प्रदान गर्ने सेवा सुविधाहरुको सूचना दिनुपर्ने,

(क) इच्छाकामना गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरुले आफुले पतिनिधित्व गरेका संस्थामा भएका निर्णयहरुको जानकारी इच्छाकामना गाउँपालिका लाइ दिनु पर्नेछ ।

(ख) सार्वजनिक भेटघाट तथा छलफलका कार्यविधि व्यवस्थित गर्दा सबैका लागि समानरुपमा लागु हुने प्रष्ट नियमहरु वनाई कार्यालयमा सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ र सोही अनुकुलको व्यवहार गरे नगरेको उपर सार्वजनिक सुनुवाईलाई स्वीकार गर्नुपर्नेछ ।

(ग) निर्वाचनका वखत व्यक्त प्रतिबद्धताको कार्यान्वयनमा निरन्तर लागिरहने र सोअनुसारको पगतिको सूचना समय समयमा जनतालाइ दिनु पर्नेछ ।

तर प्रचलित कानुन तथा आचारसंहितामा उल्लेख भएका तरिकाले बाहेक कुनै पदाधिकारी, व्यक्ति वा समुहलाई आर्थिक कारोवारमा लाभ वा हानी पुग्ने वा कसैको सम्पति वा जिउ–ज्यानमा हानी नोक्सानी पुग्ने सूचनाहरु प्रसारण वा सार्वजनिक गर्नु वा गराउनु हुदैन ।

साथै कार्यालयसंग सम्बन्धित शान्ति सुरक्षा, इच्छाकामना गाउँपालिकाको स्वायत्तता, समुदायहरुको आपसि सम्बन्धमा खलल पर्ने खाले सुचनाहरु सार्वजनिक गर्नु वा गराउनु हुदैन ।

(१०) अनाधिकृत काम गर्न गराउन नहुने : पदाधिकारीहरुबाट

आफूलाइ प्राप्त अख्तियारीको कार्यान्वयन गर्दा देहायमा उल्लेखित आचरणहरु गर्नु गराउनु हुदैन ।

(क) प्रचलित कानुन बमोजिम आफूलाई प्राप्त तजविजी अधिकारको प्रयोग गर्दा बदनियत् वा स्वेच्छाचारीरुपमा गर्नु वा गराउनु हुँदैन । यस्ता अधिकारको प्रयोग व्यापक

छलफल र सहभागितामूलकरुपमा मात्र गर्नु पर्नेछ ।

(ख) प्रचलित कानुन बमोजिम आफुलाइ प्राप्त अधिकारको प्रयोग जे कामका लागि प्राप्त भएको हो साही प्रयोजनका लागि गर्नुपर्छ र अन्य उद्देश्य वा कार्यका लागि सो अख्तियारीको प्रयोग गर्नु वा गराउनु हुँदैन ।

(ग) आफु वा अन्य कुनै व्यक्ति वा संस्थाबाट अन्य पदाधिकारी वा कार्यालय, संघसंस्था वा कर्मचारी वा व्यक्तिलाइ अनधिकृत काम गराउनु हुँदैन ।

(११) लैङ्गिक समानतामा आंच आउने व्यवहार गर्न नहुने : (क) जनप्रतिनिधि र पदाधिकारीहरुले फरक लिङ्गका जनप्रतिनिधि वा कर्मचारी वा सेवागाहीप्रति अस्वस्थ आलोचना गर्ने, जिस्क्याउने तथा उनीहरुको मनोवल घटाउने खालका अभिव्यक्ति दिने, दिन लगाउने वा कुनै पनि माध्यमवाट कुनै यौनजन्य अस्लिल तस्विरहरु प्रकाशित गर्ने, प्रदर्शन गर्ने, अनुचित लाभका दृष्टिले काममा अल्झाउने जस्ता हैरानी पार्ने व्यवहारहरु गर्नु वा गराउनु हुदैन ।

(ख) पदाधिकारीहरुले लेखेर, बोलेर, भाषण गरेर वा जुनसुकै माध्यमबाट पनि महिला तथा पुरुषका बीचमा भेदभाव जनाउने थेगो वा शव्दहरुको प्रयोग र सोअनुसारको

व्यवहार गर्नु गराउनु हदैन ।

(ग) लैङ्गिक तथा उमेरका आधारमा भएका घरेलु हिंसा र भेदभावका घटनाहरुलाई सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

(घ) आफ्नो परिवारमा बालश्रमिक राख्नु हुँदैन र समुदायमा बालश्रम वा बालशोषणका घटनाहरु घटेमा त्यस्ता घटनालाई जानकारीमा आउनासाथ सार्वजनिक

गर्नु गराउनु पर्नेछ ।

(१२) सार्वजनिक सम्पतिको प्रयोग तथा सुविधा सम्बन्धमा :

(क) पदाधिकारीले आफु वा अन्य कुनै जनप्रतिनिधि वा कमचारीको सुविधाका लागि छुट्याइएको सेवा वा सुविधा वा भत्ता इच्छाकामना गाउँपालिकाको आन्तरिक

श्रोतको कुल अंकको कति अंश हुन आउंछ भन्ने कुरा सम्बन्धित समितिमा छलफल गराउनुपर्नेछ ।

(ख) पदाधिकारीहरुले कानून बमाजिम तथा कार्यालय काममा वाहेक सरकारी सम्पतिहरु (जस्तै, मानव संसाधन, आर्थिक साधन श्रोत, भौतिक साधन श्रोत जस्तै, सवारी

साधन, कार्यालयका औजारहरु, टेलिफोन तथा आवास) को आफु वा अन्य कुनै व्यक्तिबाट प्रयोग वा उपयोग गर्नु वा गराउनु हुदैन ।

(ग) आफ्नो पदको दुरुपयोग गरेर कुनै समिति, संस्था वा व्यक्तिहरुबाट निजि सेवा तथा सविधाहरु लिनु वा लिन लगाउनु हुदैन ।

(घ) इच्छाकामना गाउँपालिकाको सेवा प्राप्त गरे वा

सार्वजनिक सम्पतिको प्रयोग गरेवापत जनप्रतिनिधि, पदाधिकारी, कर्मचारी वा अन्य कुनै व्यक्ति वा संस्थाले कानून बमोजिम तिर्नु बझ्फाउनु पर्ने कर, शुल्क, सेवादस्तुर, भाडा बुझ्फाउनबाट छट लिनेदिने गरी निर्णय गर्नु वा गराउनु हुदैन ।

(१३) नीति निर्माण, योजना तर्जुमा र निर्णय गर्दा पालन गर्नुपर्ने आचारहरुका सम्बन्धमा :

(१) इच्छाकामना गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधि, पदाधिकारीहरुले कुनै निर्णयमा संलग्न हुनुपूर्व देहायमा उल्लेखित बिवरणहरु बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिबाट हुने

रुलिङ्ग अनुसार इच्छाकामना गाउँपालिकाका सम्वन्धित बैठकमा प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ ।

(अ) निर्णय प्रकृयामा भाग लिनुपूर्व बैठकमा जानकारी दिनुपर्ने **:** (१) पदाधिकारीहरुले आफु समेत संलग्न भइ नीति निर्माण वा निर्णय गर्नुपर्ने इच्छाकामना गाउँपालिकाको बैठकहरुमा छलफलमा भाग लिनुपूर्व सम्बन्धित परिषद, समिति, उपसमिति, कार्यदल, आयोग समक्ष देहाएमा उल्लेखित सूचनाहरु दिनुपर्नेछ :

(क) भर्ना प्रकृया, खरिद बिक्री वा ठेक्का पट्टाको निर्णय प्रकृया, कुनै किसमको दण्ड जरिवाना वा मिनाहा गर्ने निर्णय प्रकृया, कुनै पक्षसंगको सम्झौताको म्याद थप वा खारेजिका बिषयमा वा त्यस्तै कुनै निर्णय गर्नुपर्ने विषयसंग सम्बन्धित व्यक्तिसग आफ्नो कुनै स्वार्थ वा रिसइवि वा लनदेन वा अन्य कुनै पकारको नाता, सम्वन्ध रहको कुरा,

ख) इच्छाकामना गाउँपालिकाको नीति निर्णयबाट पत्यक्ष वा अप्रत्यक्षरुपमा प्रभावित हुने व्यक्ति, संस्था, पक्ष वा कम्पनिसंग लिनुदिनु भए सोको बिवरणहरु,

ग) जनप्रतिनिधिका कुनै पेशा वा व्यवशायी संघसंस्थामा आफ्नो प्रतिनिधित्व, लगानी, शेयर, हित वा स्वार्थ निहित भए सोको बिवरण र त्यस्तो काममा लगाउने संस्था सम्बन्धी बिवरणहरु,

उल्लखित पक्षहरु तथा बिषयमा निर्णय गर्दा यदि कुनै पदाधिकारीको सो पक्ष वा बिषयसंग सम्बन्ध रहेछ भने बैठकको अध्यक्षले त्यस्तो पदाधिकारीलाई बैठकको निर्णय प्रकृयामा तटस्थ रहनको लागि निर्देश गर्नुपर्नेछ ।

(आ) सहभागितामुलक तथा पारदर्शिरुपमा नीति निर्माण र निर्णय गर्नुपर्ने : इच्छाकामना गाउँपालिकाबाट कुनैपनि नीति निर्माण, निर्णय वा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा मुल्यांकन गर्दा देहायमा उल्लेखित आचारहरुको पालन गर्नु गराउनुपर्नेछ ।

(क) जनप्रतिनिधि तथा पदाधिकारीहरुले योजनाको छनोट, प्राथमिकिकरण, कार्यान्वयन, अनुगमन, मुल्यांकनका विषयहरुमा लाभग्राही, उपभोक्ता तथा सरोकारवालाहरुको व्यापक सहभागिता र प्रतिनिधित्व गराएर मात्र निर्णय दिनुपर्नेछ ।

(ख) इच्छाकामना गाउँपालिकाबाट निर्णय दिनुपर्ने विवादित् विषयहरु, नियुक्ति वा सेवा सुविधा दिने वा लिने विषयका कुराहरु सहभागितामूलक तथा पारदर्शिरुपमा गर्नुपर्नेछ ।

१४. पुरस्कार, उपहार, दान, चन्दा वा निजी सेवा, सुविधा र लाभ ग्रहण गन सम्बन्धमा :

(क) इच्छाकामना गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिले कानुन बमोजिम आफ्नो कर्तव्य निर्वाह गर्ने सिलसिलामा कसैबाट कुनै प्रकारको नगद वा सेवा सुविधाको रुपमा उपहार, पुरस्कार, चन्दा लिनु हदैन । त्यस्ता सेवा सुविधा दिनका लागि वाध्य पार्न कुनपनि व्यवहार गर्न वा गराउन समेत हुँदैन् ।

(ख) इच्छाकामना गाउँपालिकासँग कुनै खास विषयमा स्वार्थ निहित भएको वा सम्भाव्य स्वार्थ तथा जोखिम समावेश भएका कुनै पनि व्यक्तिबाट कुनै प्रकारको मैत्रीव्यवहारहरु र आमन्त्रण जस्तै, भोजभतेर, खानपिन, मनोरञ्जन, वसोवाँस सुविधा, भाडा सुविधा, आदि लिनु वा दिनु हुदैंन् ।

(ग) इच्छाकामना गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरुले कार्यसमितिमा जानकारी नदिइ कुनै पनि व्यक्ति, संस्था वा निकायबाट कुनैपनि दानवकस, चन्दा, उपहार स्वीकार गर्नु हुँदैन ।

१५. पदाधिकारी र कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि तथा अवसर सम्बन्धमा :

(क) इच्छाकामना गाउँपालिकाको पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिका अवसरहरु समानरुपमा सबैको लागि प्रयोग गर्न गराउनका लागि पहल गर्नु पर्नेछ ।

(ख) क्षमता तथा वृतिविकासका अवसरहरु प्रदान गर्दा महिला र अवसर नपाएका पदाधिकारी वा कर्मचारीहरुलाई उचित अवसर र प्राथमिकता प्रदान गर्नुपर्नेछ ।

भाग – ३

प्रचलित कानुन बमोजिम पालन गर्नुपर्ने आचारहरु

१६. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयन सम्बन्धमा : (१) इच्छाकामना गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधि, पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन कानूनको प्रभावकारी कार्यान्यवन गर्न गराउनका लागि तत्परता देखाउनुपर्नेछ ।

(२) इच्छाकामना गाउँपालिकाको पदाधिकारीहरुले स्थानीय सरकार सञ्चांलन ऐन नियम अनुसारका देहायमा उल्लेखित जनचासोका बिबरणहरु तयार गरी आम जनताले सजिलै हेर्न सक्ने गरी राख्नुपर्नेछ,

(क) प्रचलित कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम पदाधिकारीहरुको सम्पत्ति बिबरण

(ख) प्रचलित कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम पदाधिकारीहरुको बेरुजु तथा पेश्की फछ्यौंट बिबरण

(ग) सभा बोर्डले सार्वजनिक गर्न भनी तोकेका अन्य विवरणहरु:

१७. अख्तियार दुरुपयोग तथा भ्रष्टाचार निवारण कानूनको कार्यान्वयनमा सहयोग पुऱ्याउनुपर्ने :

(१) इच्छाकामना गाउँपालिकाको पदाधिकारीहरुले प्रचलित कानून बमोजिम भ्रष्टाचार वा अख्तियारको दुरुपयोग गरेका ठहरिने आचारहरु गर्नु वा गराउनु हुँदैन ।

(२) माथि उल्लेखित आचारहरु बाहेक इच्छाकामना गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरुबाट प्रचलित कानून बमोजिम अख्तियारको दुरुपयोग ठहरिने कुनै काम वा व्यवहार भएमा सम्बन्धित निकायमा जानकारी दिनपर्नेछ र सम्बन्धित निकायबाट हुने छानविन तथा जाँचवुझमा सकृय रुपमा सहयोग गर्नुपर्नेछ ।

१८. निर्वाचन आचारसंहिताको पालन गर्नुपर्ने :

(१) इच्छाकामना गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरुले निर्वाचनका बखत पालन गर्नुपर्ने आचारहरु निर्वाचन आयोगले तोके बमोजिम पालना गनुपर्नेछ ।

(२) निर्वाचन आचारसंहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा पालन गर्न गराउन इच्छाकामना गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरुले सहयोग गर्नुपर्नेछ ।

(३) इच्छाकामना गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरुले आफ्नो ओहदाको आधारमा प्राप्त सुविधाहरु निर्वाचन प्रचार प्रसार वा सोसँग सम्बन्धित प्रयोजनको लागि आफु वा अरु कसैबाट प्रयोग गर्न वा प्रयोग गर्नका लागि दिनु हुँदैन ।

(४) निर्वाचन प्रयोजनकालागि यस्ता सुविधा दिन वा लिनका लागि इच्छाकामना गाउँपालिकाबाट संस्थागत रुपमा कुनै निर्णय गर्न वा गराउन समेत हुदैन ।

१९. कर्मचारीहरुको आचारसंहिताको सम्बन्धमा :

(१) माथि उल्लेख गरिएको अतिरिक्त देहायका आचरणको पालना गर्नु गराउनु इच्छाकामना गाउँपालिकाका कर्मचारीहरुको कर्तव्य हुनेछ ।

क. इच्छाकामना गाउपालिकाका काममा कुनै प्रकारले असर पर्न सक्ने गरी कार्यपालिकाको पूर्व स्वीकृति कोशेली, उपहार आफूले स्वीकार गर्न र आफ्नो परिवारका कुनै सदस्यलाइ स्वीकार गर्न दिनु हुँदैन । प्राप्त हुन आएमा इच्छाकामना गाउपालिकामा सो कुराको सूचना दिइ निर्णय भए वमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

ख. इच्छाकामना गाउपालिकाको पूर्व स्वीकृति बिना कुनै कामको निमित्त कुनै किसिमको चन्दा माग्न वा आर्थिक सहायता लिनु हुँदैन ।

ग. आफ्नो वा आफ्नो परिवारको कुनै सदस्यका नाममा कुनै अचल सम्पत्ति प्राप्त गरेमा लागेको मोल गाउपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

घ. हाल वहाल रहेका इच्छाकामना गाउपालिकाका कर्मचारीले यो नियमहरु लागु भएको तीन महिना नियुक्ति भएको मितिले १ महिना भित्र आफ्नो र आफ्नो परिवारका सदस्यको नाममा भएको चल गरगहना, सुन, चाँदीको विवरण सचिव मार्फत गाउपालिकामा पेश गर्नु पर्ने छ ।

ङ इच्छाकामना गाउपालिकाको लागि गरिने कुनै पनि कामको ठक्का, टेण्डर, वोलपत्र आफै वा आफ्नो ।

च. इच्छाकामना गाउपालिकाको काम सग सम्बन्ध भएको कुनै व्यक्तिसग सापटी लिन वा निजको आर्थिक लेनदेन गर्दा यो नियम लागु हुने छैन ।

छ. कुनै किसिमको फाटका खेल्ने वा जुवा, तास, बाजा लगाउने जस्ता कार्य गर्नु हुदैन ।

ज. इच्छाकामना गाउपालिकाको पूर्व स्वीकृत बिना कुनै बैक वा कम्पनीको स्थापना, रजिष्ट्रेसन वा

झ. इच्छाकामना गाउपालिका बाट अख्तियार नपाइ आफुले लेखेको वा प्राप्त गरेको कुनै कागजपत्र वा अनधिकृत कर्मचारी वा गैर सरकारी व्यक्ति वा प्रेसलाइ सूचना गर्नु हुदैन ।

ञ. नेपाल सरकार[1] वा इच्छाकामना गाउपालिकाको काम कारवाहीमा प्रतिकुल प्रभाव पर्ने गरी कुनै नामबाट वा बेनामी कुनै लेख प्रकाशन गर्ने वा रेडियो वा टेलिभिजनद्धारा प्रसारण गर्न हुदैन ।

ट. नेपाल सरकार[1] वा इच्छाकामना गाउपालिकाको नीतिको विरोधमा सार्वजनिक भाषण दिन वा कुनै

ठ. इच्छाकामना गाउपालिकाका बाट निर्धारित समयमा नियमित रुपले आफ्नो कार्यलयमा हाजिर हुनु पर्छ अनुपस्थित हुनु हुदैन ।

ड. कार्यालयको गोप्यता भंग गर्नु हुदैन ।

ढ. इच्छाकामना गाउपालिकाको काम सम्बन्धि कुरामा आफु भन्दा माथिको अधिकृतले दिएको आज्ञालाइ

ण. इच्छाकामना गाउपालिकाका कर्मचारीले आफु भन्दा माथिका सबै पदाधिकारी तथा कर्मचारी प्रति

त. आफ्नो नोकरी सम्बन्धि कुरामा मतलब साध्य गर्न आफू भन्दा माथिका पदाधिकारी तथा कर्मचारी प्रभाव पार्ने वा प्रभाव पार्ने प्रयत्न गर्नु हुदैन ।

थ. इच्छाकामना गाउपालिकाका कुनै कर्मचारीले मुलुकी ऐन विहावारीको महलको विपरित हुने गरी

द. कुनै पनि राजनीतिक पदको निर्वाचनमा भाग लिन वा कसैको निमित्त मत माग्न वा कुनै प्रकारले तर, प्रचलित कानून वमोजिम पाएको मतदानको अधिकार प्रयोग गर्न यसले वन्देज लगाएको मानिने

ध. आफुले वुझाउनु पर्ने नगद जिन्सी कागज जे जति छ सबै म्याद भित्र बुझाइदिनु पर्छ र बुझ्नु पर्नेले

न. इच्छाकामना गाउपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुले अरुप्रति सम्मानजनक व्यवहार गर्ने, एकअर्काप्रति झुटा शिष्ट भाषाको प्रयोग गर्नु पर्ने तथा एकअर्काको बिषयमा अनावश्यक टिकाटिप्पणी गर्नु वा अतिसयोक्तिपूर्ण

प. कार्यालय समय वा पदीय काम गर्दा मादक वा लागु पदार्थको सेवन गर्नु हुदैन र तोकिएको स्थान सभा, समारोह, बैठक, आदि स्थलहरुमा धुम्रपान गर्न् हुँदैन ।

फ. कर्मचारीले आफ्नो सेवलाई मर्यादित वनाउन सधै सकारात्मक रहन् पर्दछ ।

ब. सेवा प्रवाह गर्दा गाउँपालिकाले जारी गरेको नागरिक वडापत्र अन्रुप कार्य सम्पादन गर्नपछ । सेवा प्रवाहका सिलसिलामा प्रक्रियागत जटिलता नदेखाई सरल कार्यसैली अपनाउन सचेतष्ट रहन् पर्दछ

भ. प्रचलित कानून बमाजिम आफूलाई प्राप्त तजविजी अधिकारको प्रयोग गर्दा वदनियत वा स्वेच्छाचारीरुपमा

म. प्रचलित कानून बमाजिम आफूलाई प्राप्त अधिकारको प्रयोग जे कामका लागि प्राप्त भएको हो सोही लागि सो अख्तियारीको प्रयोग गर्न् वा गराउन् हुँदैन ।

(२) इच्छाकामना गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुले यो आचारसंहिताको पालन गर्न गराउन आवश्यक

(३) इच्छाकामना गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुले प्रचलित कानून बमोजिम निजले पालन गर्नुपर्ने आचारसंहिता अनुसार गठित अनुगमन समितिले जाचबुझ तथा छानविन गर्न सक्नेछ । त्यस्तो गाउपालिकाले राख्नुपर्नेछ । यसरी राखेको बिवरण सम्बन्धित निकायमा विभागीय कारवाहीको लागि

भाग – ४

आचारसंहिताका कार्यान्वयनमा संस्थागत पहल तथा सहयोग

२०. संस्थागत पहल र सहयोग सम्बन्धमा : यस आचारसंहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि संस्थागतरुपमा कार्यान्वयन गर्न र सहयोग पुर्‍याउन इच्छाकामना गाउँपालिकाको जिम्मेवारी हुनेछ । इच्छाकामना गाउँपालिकाका संस्थागत आचारहरु देहायमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछन ।

(१) सहभागितामूलक योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन सम्बन्धी नीति बनाइ लागु गर्नुपर्न :

(क) योजना तर्जुमा तथा कार्यक्रमका वितरण वा विकास गतिविधि सचालन गर्दा विभिन्न आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक तथा भौगालिक आधारमा रहेका

समदायहरुबीच उचित सतुलन सनिश्चित गन मापदण्ड, पकृया तथा पद्धतिका विकास गनपर्नेछ । इच्छाकामना गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिन सेवा वा सुविधामा समान अवसर वा समन्यायिक आधारमा अवसरहरु पदान गरिन नीति बनाइ लाग गन पर्नेछ ।

(ख) जनतालाइ सेवा प्रदान गन् काय तथा यस आचारसहिताका कायान्वयनमा नागरिक समाज तथा नीजि क्षेत्रलाइ प्रेरित तथा पोत्साहित गर्नुपर्नेछ र यस्ता विषयमा निर्णय गदा सम्बन्धित क्षेत्रका पतिनिधिहरुका व्यापक सहभागितामा निर्णय गन व्यवस्था गनपर्नेछ ।

(ग) याजना बमाजिम इच्छाकामना गाउँपालिकाबाट भएका खर्चहरु, खर्चका सीमा, पाप्त नतिजा (उपलब्धी) का बिबरण र सा सम्बन्धमा भएका नीतिगत व्यवस्थाहरु तथा शतहरुका सब पदाधिकारी तथा कर्मचारीबाट पूरा पालन भएका छ भन्न विश्वास पन सूचनाहरु बेलाबेलामा सबैका जानकारीका लागि प्रस्तत गनपनछ ।

(२) इच्छाकामना गाउँपालिकाका साधन श्रोतका प्रयोग सम्बन्धी नीति बनाइ लाग गर्नुपन : इच्छाकामना गाउँपालिकाका साधन श्रोतका न्यायाचित, प्रभावकारी र कुशल प्रयाग गन वा हुन सयन्त्र तथा पारदशी कार्यपद्धतिका विकासका लागि नीति बनाइ लाग गनपर्नेछ ।

(३) इच्छाकामना गाउँपालिकाका मानव संशाधन विकास सम्बन्धी नीति बनाइ लाग गर्नुपन : इच्छाकामना गाउँपालिकाका जनपतिनिधि पदाधिकारीहरु तथा कर्मचारीहरु लाइ कामका बाँडफाँड गदा वा जिम्मेवारी प्रदान गदा विषयगत दक्षता र सीप समेतलाइ उचित अवसर दिन गरी अन्य मापदण्डहरु बनाइ लाग गनपर्नेछ ।

(४) पिछडिएका वग तथा समुदायका शासनमा मूलप्रवाहिकरण सम्बन्धी नीति बनाइ लाग गर्नुपन : इच्छाकामना गाउँपालिकाबाट रोजगारी तथा अन्य अवसरहरु प्रदान गन सम्बन्धमा सामाजिक, आर्थिक, लैङ्गिक रुपल पिछडिएका वग जातजाति वा धम समुदायका व्यक्तिहरुलाइ प्राथमिकता दिन नीति निर्धारण गनपर्नेछ ।

(५) इच्छाकामना गाउँपालिकासंग सम्बन्धित सूचनाहरुमा जनताका पहुँच बढाउन आवश्यक व्यवस्था गर्नुपन : इच्छाकामना गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिन सेवालाइ जनमुखि, भरपर्दो, गुणस्तरीय बनाइ सेवामा जनताका सहज पहचलाइ वढाउन तथा आफ्ना कामकाजलाइ पारदशी र जनउत्तरदायीरुपमा गन गराउनका लागि आवश्यक प्रवन्ध गन इच्छाकामना गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरुका सामूहिक कर्तव्य हुनछ ।

(२१) आचारसंहिताका कार्यान्वयन तथा सार्वजनिकीकरणका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्नुपन : इच्छाकामना गाउँपालिकाहरुले यस आचारसंहिताका कायान्वयन तथा सार्वजनिकीकरणका लागि दहायमा उल्लखित व्यवस्थाहरु गर्नुपनछ ,

(क) अनुगमन समितिलाइ सहयोग पुऱ्याउन पन : यस आचारसहिताका पभावकारी कायान्वयनका लागि अनगमन समितिलाइ आवश्यक पन सहयोग उपलब्ध गराउन पनछ ।

(ख) कानुनी राय सल्लाह लिन व्यवस्था गन : सदस्यहरुबाट यस आचारसंहिता तथा अन्य एनकानुन द्वारा आफूलाइ पदत्त अधिकार वा कतव्य पालनका सिलसिलामा काननी लगायतका अन्य विषयहरुमा राय, सल्लाह, सुझाव तथा सहयाग माग भएमा सा उपलब्ध गराउन सहयाग गनपनछ ।

(२२) नागरिक वडापत्र जारी गर्नुपन : इच्छाकामना गाउँपालिकावाट प्रदान गरिन सेवा सुविधालाइ पारदशी तुल्याउन र जनतालाइ सेवाका पहुँच सुनिश्चित गन नागरिक वडपत्र जारी गर्नुपन छ । नागरिक वडपत्रमा देहायका विवरण समावेश गरी अध्यावधिक गद जानुपर्नेछ ।

१) नागरिकहरुल इच्छाकामना गाउँपालिकाबाट पाप्त गन सेवा तथा सुबिधाहरुका बिबरण, सोको लागि पुरागनपन कार्यविधि र प्रकृया, काम गदा लाग्न समय, शुल्क, कामका लागि सम्पक राख्नपन जिम्मेवार व्यक्ति वा पदाधिकारीका बिवरण, आदिसमत स्पष्टरुपमा उल्लेख गरी नागरिक बडापत्र जारी गरी सम्वन्धित सबका जानकारीका लागि सबैल देख्न ठाउँमा टाँस गनपर्नेछ ।

(२) इच्छाकामना गाउँपालिकाले नागरिक बडापत्रमा उल्लेख भए अनुसार सेवा प्राप्त नभएमा सा उपर छिटा छरिता सुनुवाइ हुन र छानबिनबाट सेवा ग्राही पक्षलाइ कुन क्षति वा हैरानी व्यहोनुपरेका देखिएमा पिडित पक्षलाइ उपलब्ध हुन उपचारका बिषयमा प्रभावकारी व्यवस्था गर्नुपनछ ।

२३) पब्लिक डे वा नागरिक दिनका कार्यक्रमलाइ व्यवस्थित गर्न: इच्छाकामना गाउँपालिकावाट प्रदान गरिन सेवा सुविधाका सम्बन्धमा पत्यक्ष प्रभावित हुन गाउँवासीलाइ गाउँपालिका परिसरभित्र वा अन्य उपयूक्त स्थानमा आमन्त्रण गरी उनीहरुका समस्याहरु समाधान गन सिलसिलामा जिम्मेवार पदाधिकारी र कर्मचारीका प्रत्यक्ष राहवरमा संग वसी तत्काल निकास दिन स्वीकृत गरिएका पब्लिक डे वा नागरिक दिन व्यवस्थापन कायविधि निदशिका वमोजिम पब्लिक डे वा नागरिक दिनका कार्यक्रमलाइ व्यवस्थित गन दायित्व र जिम्मेवारी गाउँपालिकाका हुन छ ।

भाग – ५

आचारसंहिताका पालन गन गराउन व्यवस्था

२४. आचारसंहिता अनुगमन समितिका गठन : (१) कुन जनप्रतिनिधि पदाधिकारी वा कर्मचारील यस नियम तथा अन्य पचलित कानून बमोजिम पालन गनुपन आचारहरु उलंघन गरे, नगरेका सम्बन्धमा जाँचबुझ तथा अनगमन गनका लागि इच्छाकामना गाउँपालिकावाट दहायका सदस्यहरु रहेका एक आचारसंहिता अनुगमन समितिका गठन गरिनेछ ।

क. गाउँपालिकाले पमुख र उपपमुख वाहक अन्य सदस्य मध्येवाट छानेका एक अध्य
ख. गाउँपरिषदका सदस्यहरु मध्येवाट गाउँपालिकाले छानेका एक जना महिला सदस्

ग. इच्छाकामना गाउँपालिकाले तोकेको एक जना अधिकृत कर्मचारी सचिव

(२) अनुगमन समितिका अध्यक्ष, सदस्य तथा सचिवमाथि न यस आचारसंहिताका उल्लंघनमा उजुरी परी निर्णय गनपन अवस्था भएमा सा बिषयका छलफल, जाँचबुझ तथा निर्णय प्रकृयामा निज सहभागी हुन पाउन छैनन ।

(३) यस आचारसंहिताका संयुक्तरुपमा उल्लंघन गरेका भनी अनुगमन समितिका अध्यक्ष, सदस्यहरु तथा सचिव माथि कुन उजुर परेकोमा त्यस उपर सम्बन्धित कार्यसमितिल छानविन गरी त्यसपछि बस्न परिषदका बैठकमा पेश गनपनछ ।

(४) अनुगमन समितिका सदस्यहरुका पदावधी दुइ बर्षका हुनछ । यस समितिका सदस्यहरु लगातार दुइ कार्यकाल भन्दा बढीका लागि निर्वाचित हुन सक्नेछैनन ।

तर इच्छाकामना गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरुका कार्यकाल समाप्त भएका अवस्थामा यस समितिका पदावधि स्वत : समाप्त भएको मानिनेछ ।

२५. अनुगमन समितिका काम, कर्तव्य तथा अधिकार : (१) अनुगमन समितिका काम, कतव्य तथा अधिकार दहायमा उल्लेख भए अनसारका हुनेछ,

(क) अनुगमन समितिल कुन पदाधिकारी/कर्मचारीले आचारसंहिता उलंघन गरे, नगरेका सम्वन्धमा उजुरी परेमा वा जानकारी हुन आएमा सा उपर जाँचबुझ तथा छानविन गन सक्नछ ।

(ख) अनुगमन समितिलाई जाचवुझ तथा छानविनका सिलसिलामा समाव्हान जारी गने र साक्षी पमाण बुझ्न अधिकार हुनेछ ।

(ग) अनुगमन समितिका सदस्यहरुल इच्छाकामना गाउँपालिकाका सिफारिश तथा आमन्त्रणमा जुनसुक बठकमा उपस्थित भइ समितिका कामका बिषयमा जानकारी दिन सक्नछन ।

(२) अनुगमन समितिका कामका लागि आवश्यक जनशक्ति, काम गन ठाउँ, सामाग्री तथा उचित वातावरण बनाईदिन जिम्मेवारी इच्छाकामना गाउँपालिकाको हुनेछ ।

२६. अनुगमन समितिका बैठक तथा कार्यविधि : (१) अनुगमन समितिका काय सचालन विधि देहायमा उल्लेख भए अनुसार हुनछ,

(क) अनुगमन समितिका बैठक कम्तिमा महिनाका एक पटक, ग बस्नेछ तर कुन विषयमा उजुरी परी वैठक वस्न परेमा आवश्यकता अनुसार बस्नसक्नछ ।

(ख) अनुगमन समितिका बैठकका निर्णय बहुमतका आधारमा हुनेछ ।

(ग) अनुगमन समितिल कारवाही गदा सम्बन्धित पदाधिकारी/कर्मचारीलाइ सफाइ पश गन उचित मौका दिन पनछ ।

(घ) अनुगमन समितिल जाचबुझबाट देखिएका बिबरण सहितका राय प्रतिवेदन इच्छाकामना गाउँपालिकाका बोड समक्ष पेश गन पर्नेछ ।

(२) अनुगमन समितिका बैठक तथा जाँचबुझ सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैल ताक्न सक्नेछ

२७. अनुगमन समितिका सदस्यहरुका सेवा तथा सुविधा : अनुगमन समितिका सदस्यहरुका बैठक भत्ता इच्छाकामना गाउँपालिकाका बोड बैठकका सदस्यल पाएँसरह हुनेछ । बैठक भत्ता वाहेक अन्य सविधा उपलब्ध गराउन सकिन छैन ।

२८. उजुरी :

(१) कुन पदाधिकारील पेशागत आचार उल्लंघन गरेकामा त्यस विषयमा अनगमन समिति समक्ष उजुरी दिन सकिनेछ ।

(२) माथि (१) वमोजिम दिइन उजुरीमा कुन पदाधिकारी/कर्मचारील कन आचार उल्लंघन गरेका हा सोका आधार प्रमाण खुलाउन पर्नेछ । इच्छाकामना गाउँपालिकाकाल उजुरी फारामका नमूना वनाइ सवेल सजिल पाप्त गनसक्न स्थानमा राख्नपर्नेछ ।

(३) उजुरीका सम्वन्धमा कारवाही माग गदा अनगमन समितिल उजुरवालासंग थप विवरण वा कागजात माग गन सक्नेछ ।

२९. गोप्य राख्नुपन : (१) अनुगमन समितिल उजुरवालाका नाम गोप्य राख्न पर्नेछ ।

(२) प्राप्त उजुरीका आधारमा कुन पदाधिकारी/कर्मचारी माथि लागेका आरापमाथि छानवीन जारी रहेको अवस्थामा आरोपित पदाधिकारीका नाम समत गोप्य
राख्न पर्नेछ ।

तर आरापका सम्बन्धमा भएका छानवीनका बिबरण उजुरवाला व्यक्तिलाइ दिनपर्नेछ ।

३०. जांचबुझ :

उल्लेखित आचारहरुका उल्लंघन गरेका बिषयमा समितिका राय सुझाव वा प्रतिवदन आवश्यक कार्वाहिका लागि इच्छाकामना गाउँपालिकाका का बोड समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ । यसा गनपुव अनगमन समितिल देहायका प्रकृयाहरु पुरा गर्नुपछ ।

(१) कुन जनप्रतिनिधि वा पदाधिकारी वा कर्मचारीका विरुद्ध आचारसंहिता उल्लंघन गरेका कुन उजुरी परेकोमा वा कुन जानकारी प्राप्त भएकोमा त्यसका आधारमा अनुगमन समितिल कावाही गन आवश्यक छ वा छैन भनि जाचवुझ गन वा गराउन सक्नेछ ।

(२) माथि (१) वमोजिम जाँचवुझ गदा कुन जनप्रतिनिधि, पदाधिकारी वा कर्मचारीउपर कारवाही गर्नुपन देखिएमा अनुगमन समितिल त्यस्ता पदाधिकारीलाइ सफाइ पेश गन उचित मौका दिनुपनछ ।

---

(३) उपनियम (२) बमोजिम सफाइ पेश गन मौका दिंदा सम्बन्धित जनपतिनिधि वा पदाधिकारी वा कर्मचारी विरुद्ध लागेका आरोप र त्यसका आधारहरु प्रष्ट गरी
इच्छाकामना गाउँपालिकाका का बोड बैठकमा पेश गनपर्नेछ ।

३१. अनुगमन समितिका सिफारिश कार्यान्वयन गर्नुपन : (१) इच्छाकामना गाउँपालिकाकाका जनपतिनिधि पदाधिकारी तथा कमचारीहरुवाट यस आचारसंहितामा उल्लेखित कुराहरुका पालन नगरी आचारसंहिताका उल्लंघन गरेका भन्न अनुगमन समितिका राय सिफारिश रहेकोमा इच्छाकामना गाउँपालिकाकाबाट सोका कार्यान्वयन गर्नुपनछ ।

(२) अनुगमन समितिबाट प्राप्त पतिवेदनलाइ सार्वजनिक गर्नुभन्दा पहिल इच्छाकामना गाउँपालिकाका का बाड बैठकमा छलफलका लागि पेश गनपर्नेछ ।

(३) बोड बैठकका निर्णय इच्छाकामना गाउँपालिकाका का तत्काल पछि बस्न परिषदका बैठकमा जानकारीका लागि प्रस्तत गनपर्नेछ ।

(३) आचारसंहिताका पालनका विषयमा इच्छाकामना गाउँपालिकाकाका परिषद तथा बोड बैठकमा छलफल हुँदाका बखत सम्बन्धित पक्ष, व्यक्ति, निकाय, नागरिक
समाज तथा संचार माध्यमका प्रतिनिधीहरुलाइ सहभागी गराउन सकिनछ ।

३२. आचारसंहिताका उल्लंघनमा सजाय : (१) यस आचारसंहिताका कार्यान्वयन गदा इच्छाकामना गाउँपालिकाकाबाट सजायकोरुपमा देहायमा उल्लखित एक वा सा भन्दा वढी प्रकृयाहरु अपनाउन सकिनेछ ।

(क) सम्बन्धित पदाधिकारी वा कर्मचारीलाइ सचत गराउन ।

(ख) आलाचना तथा आत्मालाचना गन लगाइ सोका जानकारी सार्वजनिक गन लगाउन ।

(ग) सार्वजनिक सुनुवाइका लागि सार्वजनिक गर्ने, गराउन

(घ) प्रचलित ऐन कानूनका उल्लंघन भएका अवस्थामा सम्बन्धित निकायमा सचना दिन र आवश्यक कार्वाहीका लागि लेखी पठाउन ।

(२) कर्मचारीका हकमा विभागीय काबाहीका लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउन ।

(३) आरोपित पदाधिारीमाथि भएका कुन पनि काबाहीका बिषयमा निज कुन राजनीतिक दलसग आवद्ध भएका हकमा सम्बन्धित राजनितिक दललाइ जानकारी गराउनपन ।

३३. कार्वाहीका बिबरण सार्वजनिक गर्नुपन : आचारसंहिताका कार्यान्वयनमा इच्छाकामना गाउँपालिकाका जनपतिनिधि, पदाधिकारी, तथा कर्मचारी माथि भएका कार्वाहिका बिबरण आमजानकारीका लागि इच्छाकामना गाउँपालिकाका का सूचनापाटी र स्थानीय पत्रपत्रिकामा प्रकाशित गनपर्नेछ । सोका जानकारी राजनीतिक दलहरु, स्थानीय विकास मन्त्रालय, निर्वाचन आयाग, स्थानीय प्रशासन तथा स्थानीय निकायका सघ महासघहरुलाइ गराउनपर्नेछ ।

भाग – ६

विविध

३४. आचारसंहिताका पालन गन सबैका कर्तव्य हुन : (१) या आचार संहिता जनप्रतिनिधि, पदाधिकारी तथा कमचारीका सेवा शर्तका एक भागका रुपमा रहनेछ ।

(२) या आचार संहिताका पालन गन प्रत्येक जनप्रतिनिधि, पदाधिकारी तथा कमचारीका कतव्य हुनेछ ।

३५. पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाइ आचारसंहिताका जानकारी दिनुपन : इच्छाकामना गाउँपालिकाका का पदाधिकारीका आचारसंहिता जनप्रतिनिधि, पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाइ अनिवाय रुपमा जानकारी सहित हस्ताक्षर गराइ बुझाउन पर्नेछ ।

३६. सरोकारवालाहरुलाइ आचारसंहिताका जानकारी उपलव्ध गराउनुपन :इच्छाकामना गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरुका आचारसंहिता, समय समयमा आचारसंहितामा भएका संशोधनका बिबरण तथा आचारसंहिताका कायान्वयनका बिबरणहरुका जानकारी बार्षिकरुपमा विभिन्न राजनीतिक दलहरु, स्थानीय विकास मन्त्रालय र स्थानीय निकायका संघ महासंघहरुलाइ गराउनुपनछ ।

३७. आचारसंहिताका कार्यान्यनमा राजनीतिक दलका सहयोग : (१) कुन पदाधिकारीबाट यस आचारसंहिताका उल्लंघन भएका ठहर भएमा निजमाथि लागेका आराप तथा सा सम्बन्धमा सिफारिश भएका कार्वाहीका बिबरण समेत सम्बन्धित जनप्रतिनिधि सम्बद्ध राजनीतिक दललाइ जानकारी गराउनुपर्नेछ ।

(२) जनप्रतिनिधि कुन पनि राजनीतिक दलसग सम्बद्ध नभएमा साका जानकारी नागरिक समाजलाइ दिनुपर्नेछ ।

(३) जाँचबुझका आधारमा जनप्रतिनिधी, पदाधिकारी उपर कावाहीका लागि भएका सिफारिशका कायान्वयन गर्ने, जनदवाव सिर्जना गन वा सचेत गराउन काममा राजनीतिक दलहरु र नागरिक समाजका सहयोग माग गन सकिनछ ।

३८. आचारसंहिताका संशोधन : (१) इच्छाकामना गाउँपालिकाका परिषदबाट आचारसंहिता सम्बन्धी नियमहरुमा संशाधन गर्नसकिनेछ ।

(२) आचारसंहितामा भएका संशाधनका जानकारी सम्बन्धित सब जनपतिनिधि, कर्मचारी, तथा सरोकारवालाहरुलाइ दिनुपनछ ।

(३) आचारसंहितामा संशाधन भएका खण्डमा आम जनताका जानकारीका लागि सार्वजनिक गनपर्नेछ ।